



Vår ref. 20/563 - 20
Saksbeh. Siri Nedrebø, leder teknisk forvaltning
Dato 05.11.2024

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
101/24	Formannskapet	19.11.2024
078/24	Kommunestyret	09.12.2024

Kommuneplanens samfunnsdel, 1. gangs behandling

Kommunedirektøren sitt forslag til vedtak:

Formannskapet innstiller til kommunestyret med følgende vedtak:

Kommuneplanens samfunnsdel sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn i samsvar med pbl § 11 - 2.

Kommunedirektøren gis delegert myndighet til å endre undertemaer i planen, representert i meny til høyre i dokumentet. Endring kan bare skje når informasjonen er hentet fra offisielle kilder og skal til enhver tid være tro mot innholdet i hoveddokumentet. Vedtaket hjemles i kommunelovens § 13 – 1.

Kommunestyret 09.12.2024

Behandling

Tilleggsnotat var ettersendt 03.12.2024 og lagt til som vedlegg.

Endringsforslag etter mottatt notat 03.12.2024, foreslått av Bente Gro Milwertz Slettebø, Sp
Endringsforslagene til administrasjonen (blå skrift) i notat fra 03.12.2024 ang. vassdrag og skole, tas inn.

Avstemming:

Bente Gro M. Slettebø sitt endringsforslag ble enstemmig vedtatt.

Formannskapet sitt vedtak i sak 101/24, med vedtatt endring, ble deretter enstemmig vedtatt.

KST - 078/24 vedtak

Kommuneplanens samfunnsdel sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn i samsvar med pbl § 11 - 2.

Kommunedirektøren gis delegert myndighet til å endre undertemaer i planen, representert i meny til høyre i dokumentet. Endring kan bare skje når informasjonen er hentet fra offisielle kilder og skal til enhver tid være tro mot innholdet i hoveddokumentet. Vedtaket hjemles i kommunelovens § 13 – 1.

Høringsprosessen:

1. Bjerkreim Bondelag og Bjerkreim Bonde og småbrukarlag legges til listen over mottakere av høringsbrev
2. En ønsker spesielt involvering av barn og unge på skulane i Bjerkreim

Tekstdel:

Tema 1. Arealforvaltning:

1. Teksten om nasjonalt jordvern mål s5 oppdateres: "jordvern mål 3000, som nylig var 4000", oppdateres til "2000, der det nylig var 3000".
2. Tillegg s5: ny siste setning under overskrifta Jordvern: "Jordvern skal være et overordna hensyn i arealforvaltningen i Bjerkreim"
3. Stryke første setning etter pkt 5 under Bolig, s 5: "Bjerkreim kommune har avsatt tilstrekkelige arealer til boliger, og kommer ikke til å avsette nye arealer til bolig i planperioden"
4. Vassdrag side 7: "Utgangspunktet for kommunen er at inngrep i vassdrag ikke skal tillates". Endres til: "Utgangspunktet for kommunen er at skånsomme inngrep i vassdrag kan tillates"
5. Vassdrag side 7: stryke hele setningen " Bare når tunge almenne hensyn tilsier det, kan det vurderes å gjøre unntak"
6. Vassdrag side 7: I setningen " I forhold til vassdragsforvaltning vil kommunen arbeide for å hindre nedbygging av vassdrag, restaurere bekker og elver, gjenåpne bekker og elver, fjerne terskler og demninger, bevare og evt reetablere den naturlige kantvegetasjonen for å sikre biologiske mangfold" strykes "hindre nedbygging av vassdrag". Ny setning blir " I forhold til vassdragsforvaltning vil kommunen arbeide for å restaurere bekker og elver, gjenåpne bekker og elver, fjerne terskler og demninger, bevare og evt reetablere den naturlige kantvegetasjonen for å sikre biologiske mangfold"

Handlingsdel

1. Tilleggspunkt tema 1 Arealforvaltning: Nytt punkt 8 under tiltak: "I ny sentrumsplan for Vikeså må en legge fortetting og god utnyttelse av eksisterende sentrumsområde til grunn i arbeidet med nytt sentrum."
2. Endring i tema 7 Barn, unge og eldre, samt boligsosiale hensyn: "Eldrerådet" endres til "Felles råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelse"
3. Tilleggspunkt tema 7 Barn, unge og eldre, samt boligsosiale hensyn : Nytt punkt 10 under tiltak: "Legge til rette for egnede boliger i sentrumsområdene for eldre og personer med funksjonsnedsettelse"
4. Tilleggspunkt tema 7 Barn, unge og eldre, samt boligsosiale hensyn : Nytt punkt 11 under tiltak: "Bidra til boligplanlegging/veiledning for eldre med mål om å kunne bo i egen bolig lengst mulig"
5. Tilleggspunkt tema 10 Kommunen som lokalsamfunn og tjenesteyter: Nytt punkt 6 under tiltak: "Tilstrebe en sunn og bærekraftig økonomistyring"
6. Tilleggspunkt tema 10 Kommunen som lokalsamfunn og tjenesteyter: Nytt punkt 7 under tiltak: "Ta føringen i inkludering av nye innbyggere. Vurdere en tilflyttertjeneste"

Endringsforslagene til administrasjonen (blå skrift) i notat fra 03.12.2024 ang. vassdrag og skole, tas inn.

Formannskapet 19.11.2024

Behandling

Tilleggs-/endringsforslag til tekstdel og handlingsdel, foreslått av Bente Gro Milwertz Slettebø, Sp

Senterpartiet vil fremme disse tilleggs- og endringsforslagene i saken. Vi ber om at de blir avstemt et for et, om nødvendig:

Høringsprosessen:

1. Bjerkreim Bondelag og Bjerkreim Bonde og småbrukarlag legges til listen over mottakere av høringsbrev
2. En ønsker spesielt involvering av barn og unge på skulane i Bjerkreim

Tekstdel:

Tema 1. Arealforvaltning:

1. Teksten om nasjonalt jordvern mål s5 oppdateres: "jordvern mål 3000, som nylig var 4000", oppdateres til "2000, der det nylig var 3000".
2. Tillegg s5: ny siste setning under overskrifta Jordvern: "Jordvern skal være et overordna hensyn i arealforvaltningen i Bjerkreim"
3. Stryke første setning etter pkt 5 under Bolig, s 5: "Bjerkreim kommune har avsatt tilstrekkelige arealer til boliger, og kommer ikke til å avsette nye arealer til bolig i planperioden"
4. Vassdrag side 7: "Utgangspunktet for kommunen er at inngrep i vassdrag ikke skal tillates". Endres til: "Utgangspunktet for kommunen er at skånsomme inngrep i vassdrag kan tillates"
5. Vassdrag side 7: stryke hele setningen " Bare når tunge almenne hensyn tilsier det, kan det vurderes å gjøre unntak"
6. Vassdrag side 7: I setningen " I forhold til vassdragsforvaltning vil kommunen arbeide for å hindre nedbygging av vassdrag, restaurere bekker og elver, gjenåpne bekker og elver, fjerne terskler og demninger, bevare og evt reetablere den naturlige kantvegetasjonen for å sikre biologiske mangfold" strykes "hindre nedbygging av vassdrag". Ny setning blir " I forhold til vassdragsforvaltning vil kommunen arbeide for å restaurere bekker og elver, gjenåpne bekker og elver, fjerne terskler og demninger, bevare og evt reetablere den naturlige kantvegetasjonen for å sikre biologiske mangfold"

Handlingsdel

1. Tilleggspunkt tema 1 Arealforvaltning: Nytt punkt 8 under tiltak: "I ny sentrumsplan for Vikeså må en legge fortetting og god utnyttelse av eksisterende sentrumsområde til grunn i arbeidet med nytt sentrum."
2. Endring i tema 7 Barn, unge og eldre, samt boligsosiale hensyn: "Eldrerådet" endres til "Felles råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelse"
3. Tilleggspunkt tema 7 Barn, unge og eldre, samt boligsosiale hensyn : Nytt punkt 10 under tiltak: "Legge til rette for egnede boliger i sentrumsområdene for eldre og personer med funksjonsnedsettelse"
4. Tilleggspunkt tema 7 Barn, unge og eldre, samt boligsosiale hensyn : Nytt punkt 11 under tiltak: "Bidra til boligplanlegging/veiledning for eldre med mål om å kunne bo i egen bolig lengst mulig"
5. Tilleggspunkt tema 10 Kommunen som lokalsamfunn og tjenesteyter: Nytt punkt 6 under tiltak: "Tilstrebe en sunn og bærekraftig økonomistyring"
6. Tilleggspunkt tema 10 Kommunen som lokalsamfunn og tjenesteyter: Nytt punkt 7 under tiltak: "Ta føringer i inkludering av nye innbyggere. Vurdere en tilflyttertjeneste"

Avstemming:

Bente Gro M. Slettebø (Sp) sitt forslag, siste del, pkt. 5 og 6 ble vedtatt med 6 mot 1 stemmer (Inger Merethe Bjerkreim (Ap) stemte mot).

Deretter ble kommunedirektøren sitt forslag, med tillegg av Bente Gro M. Slettebø sitt tilleggs-/endringsforslag, enstemmig vedtatt.

FSK - 101/24 vedtak

Kommuneplanens samfunnsdel sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn i samsvar med pbl § 11 - 2.

Kommunedirektøren gis delegert myndighet til å endre undertemaer i planen, representert i meny til høyre i dokumentet. Endring kan bare skje når informasjonen er hentet fra offisielle kilder og skal til enhver tid være tro mot innholdet i hoveddokumentet. Vedtaket hjemles i kommunelovens § 13 – 1.

Høringsprosessen:

1. Bjerkreim Bondelag og Bjerkreim Bonde og småbrukarlag legges til listen over mottakere av høringsbrev
2. En ønsker spesielt involvering av barn og unge på skulane i Bjerkreim

Tekstdel:

Tema 1. Arealforvaltning:

1. Teksten om nasjonalt jordvernmål s5 oppdateres: "jordvernmål 3000, som nylig var 4000", oppdateres til "2000, der det nylig var 3000".
2. Tillegg s5: ny siste setning under overskrifta Jordvern: "Jordvern skal være et overordna hensyn i arealforvaltningen i Bjerkreim"
3. Stryke første setning etter pkt 5 under Bolig, s 5: "Bjerkreim kommune har avsatt tilstrekkelige arealer til boliger, og kommer ikke til å avsette nye arealer til bolig i planperioden"
4. Vassdrag side 7: "Utgangspunktet for kommunen er at inngrep i vassdrag ikke skal tillates". Endres til: "Utgangspunktet for kommunen er at skånsomme inngrep i vassdrag kan tillates"
5. Vassdrag side 7: stryke hele setningen " Bare når tunge almenne hensyn tilsier det, kan det vurderes å gjøre unntak"
6. Vassdrag side 7: I setningen " I forhold til vassdragsforvaltning vil kommunen arbeide for å hindre nedbygging av vassdrag, restaurere bekker og elver, gjenåpne bekker og elver, fjerne terskler og demninger, bevare og evt reetablere den naturlige kantvegetasjonen for å sikre biologiske mangfold" strykes "hindre nedbygging av vassdrag". Ny setning blir " I forhold til vassdragsforvaltning vil kommunen arbeide for å restaurere bekker og elver, gjenåpne bekker og elver, fjerne terskler og demninger, bevare og evt reetablere den naturlige kantvegetasjonen for å sikre biologiske mangfold"

Handlingsdel

1. Tilleggspunkt tema 1 Arealforvaltning: Nytt punkt 8 under tiltak: "I ny sentrumsplan for Vikeså må en legge fortetting og god utnyttelse av eksisterende sentrumsområde til grunn i arbeidet med nytt sentrum."
2. Endring i tema 7 Barn, unge og eldre, samt boligsosiale hensyn: "Eldrerådet" endres til "Felles råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelse"
3. Tilleggspunkt tema 7 Barn, unge og eldre, samt boligsosiale hensyn : Nytt punkt 10 under tiltak: "Legge til rette for egnede boliger i sentrumsområdene for eldre og personer med funksjonsnedsettelse"
4. Tilleggspunkt tema 7 Barn, unge og eldre, samt boligsosiale hensyn : Nytt punkt 11 under tiltak: "Bidra til boligplanlegging/veiledning for eldre med mål om å kunne bo i egen bolig lengst mulig"
5. Tilleggspunkt tema 10 Kommunen som lokalsamfunn og tjenesteyter: Nytt punkt 6 under tiltak: "Tilstrebe en sunn og bærekraftig økonomistyring"

6. Tilleggspunkt tema 10 Kommunen som lokalsamfunn og tjenesteyter: Nytt punkt 7 under tiltak: "Ta føringen i inkludering av nye innbyggere. Vurdere en tilflyttertjeneste"
-

Saken gjelder:

Rullering av kommuneplanens samfunnsdel. Saken gjelder spørsmålet om kommuneplanens samfunnsdel skal sendes på høring og legges ut på offentlig ettersyn.

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt rullert i planstrategien som ble vedtatt i kommunestyret 16.06.2020, i sak 048/20. Arbeidet med rullering av kommuneplanen ble påbegynt, men av ulike årsaker stanset prosessen opp etter at planprogrammet hadde vært på høring. Planprogrammet er per i dag ikke fastsatt, men vil legges fram for formannskapet med forslag om at planprogrammet fastsettes. Dette skjer i egen sak.

Faktiske opplysninger:

Alle kommuner skal ha en kommuneplan. En samlet kommuneplan består både av en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel.

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

Samfunnsdelen av kommuneplanen er å betrakte som en strategiplan. Denne skal avklare hovedtrekkene i kommunens langsiktige satsingsområder og etablere et sett med strategiske mål som kommunen skal arbeide mot. Målene bør være knyttet opp mot kommunens visjon, samtidig som målene skal være realistiske.

Samfunnsdelen bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for samfunnsutvikling, sektorenes virksomhet og langsiktige arealbehov. Planen skal beskrive sammenhengen mellom de langsiktige mål og strategier som trekkes opp i samfunnsdelen, og de fysiske konsekvensene. Kommuneplanens samfunnsdel skal også samordne sektorenes planer.

Tidslinje:

1. Gjeldende planstrategi for Bjerkreim kommune 2020-2023 ble vedtatt 16.06.2020. Planstrategien vurderte behovet for revisjon av både kommuneplanens arealdel og kommuneplanens samfunnsdel. Ny planstrategi planlegges vedtatt i kommunestyret 09. desember, og ønsket om å rullere kommuneplanens samfunnsdel er videreført.
2. Planprogrammet for kommuneplanens samfunnsdel og arealdel ble 1. gangs behandlet 12.01.2021 (saksnummer 005/21). Formannskapet fattet følgende vedtak: *«Rådmannen vedtar at planprogram for kommuneplanens samfunnsdel og kommuneplanens arealdel legges ut på høring og offentlig ettersyn i samsvar med pbl § 11-13, og at det varsles oppstart av planarbeid etter pbl § 11-12. Tilgjengelige sosiale medier skal brukes aktivt for å dele informasjon ut til innbyggerne.»* I planprogrammet er det lagt opp til at samfunnsdelen skal utarbeides og behandles først. På den måten kan arealdelen samsvare med retningslinjer samfunnsdelen har for kommunens overordnede og langsiktige utvikling.
3. Høring og offentlig ettersyn; høringsbrev ble sendt ut 29.01.2021. Frist for merknader 15.03.2021. Høringsbrevet ble sendt til følgende mottakere:

Bjerkreim Næringsforening	Svelabakken 21	4389	VIKESÅ
Dalane Energi	Postboks 400	4379	EGERSUND
Dalane Friluftsråd	Postboks 379	4379	EGERSUND
Direktorat for mineralforvaltning	Postboks 3021 Lade	7441	TRONDHEIM
Eigersund kommune	Postboks 580	4379	EGERSUND
Gjesdal kommune	Rettedalen 1	4330	ÅLGÅRD
Hå kommune	Rådhusgata 8	4360	Varhaug
Mattilsynet	Felles postmottak, Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
Rogaland Fylkeskommune	Postboks 130	4001	Stavanger
Sirdal kommune	Rådhuset	4440	Tonstad
Statens vegvesen Region Vest	Postboks 1010	2605	LILLEHAMMER
Statsforvaltaren i Rogaland	Postboks 59 Sentrum	4001	STAVANGER
Time kommune	Postboks 38	4349	BRYNE

4. Uttalelser til planprogrammet, totalt 4 stk., alle fra offentlige etater.
5. Annonsering av medvirkning til KP samfunnsdel – Gjestebud, kunngjort ca. 19.05.2021
6. På grunnlag av høringsuttalelsene ble planprogrammet revidert, men det ble ikke vedtatt.
7. Forslag til samfunnsdel er utarbeidet, og legges fram til første gangs behandling samtidig som planprogrammet legges fram for fastsettelse.

Planprogrammet ble utarbeidet med et realistisk tidsperspektiv, og var bevisst et åpent dokument med få konkrete punkter. Dette fordi prosessen med begge planene fortsatt var relativt åpen, og det ble ansett som fornuftig å åpne for at prosessen i seg selv ville være styrende for endelig resultat. Fremdriftsplanen er ikke overholdt på grunn av ulike omstendigheter.

Erfaringen med medvirkningsprosessen som ble annonsert i forbindelse med planprogrammet, viste at interessen for deltakelse i arbeidet med samfunnsdelen så tidlig i prosessen var svært lav. Den antatte årsaken er at det er vanskelig å mene noe før det foreligger konkrete dokumenter eller utkast til dokumenter på forhånd. I tillegg kom Covid som gjorde det vanskelig å gjennomføres fysiske samlinger.

Andre medvirkningsprosesser som var planlagt:

Metodikk	Målgruppe	Ønsket resultat
Stikk-innom kontoret	Alle innbyggere, alle demografier	God informasjon ut til innbyggerne. Generell konsensus rundt kommunens utvikling
Gjestebud	Representativt utvalg av befolkningen	Skriftlige innspill i etterkant, tema velges i forkant.
Fremtidsverksted	Næringslag, hyttveforeninger, utbyggere, grunneiere	Konsepter, innspill, refleksjoner av temaene reiseliv og næringsutvikling.
Involvering av barn- og unge: Besøk på skoler med informasjon og gruppearbeid	Barn og unge	Innspill fra barn og unge, sørge for god informasjon til kommunens ungdom
Temamøte i kommunestyret	Kommunens politikere	Tilbakemelding, workshop og innspill til kommunens overordna retning og utvikling.

Rullering av samfunnsdelen:

Kommuneadministrasjonen har gjennom lang tid arbeidet med et forslag til kommuneplanens samfunnsdel. Planen er bygd opp omkring 10 tema som er valgt ut på grunnlag av nasjonale krav, innspill fra regionale myndigheter og videreføringer av gjeldende samfunnsdel:

1. Arealforvaltning
2. Klima, natur og bærekraft
3. Befolkning
4. Næring
5. Transport og trafikksikkerhet
6. Kultur, folkehelse og livskvalitet
7. Barn, unge og eldre, samt boligsosiale hensyn
8. Landbruk
9. Helse og beredskap
10. Kommunen som lokalsamfunn og tjenesteyter

Hver tema har fått sin egen side som er bygget opp på følgende måte:

Tema 1 - Arealforvaltning

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN



13 STOPPE KLIMAENDRINGENE



15 LIVET PÅ LAND



Velg tema

1
2
3

Målsetninger og strategier

1. Begrense arealbruken, og sette ambisiøse mål på lag med naturen.
2. Publikumsrettet næring bør lokaliseres i sentrumsområder
3. Nye boligfelt skal helhetsvurderes og bør

Tiltak og føringer

1. Bidra til å stanse tapet av naturmangfold. Benytte hensynssoner i arealplankartet for å bevare utvalgte naturområder.
2. Næring skal samlokaliseres der det er

Relevante FN bærekraftsmål

11.1 «Innen 2030 sikre at alle har tilgang til tilfredsstillende boliger og grunnleggende tjenester til en overkommelig pris...»

13.1 «Styrke evnen til å

Infolenker

[Klikk her](#)
Areal-
novtralitet

[Klikk her](#)
Bruk av
areal

Overskriften viser hvilket tema som gjelder for den aktuelle siden. Deretter er de tre mest relevante bærekraft-målene tatt inn i den øverste boksen. De 10 utvalgte temaene med tilhørende bærekraftsmål, dokumenterer at alle 17 bærekraft-målene er med i samfunnsdelen.



I kolonnene under bærekraft-målene står «Målsettinger og strategier» i kolonne 1, «Tiltak og føringer» i kolonne 2 og henvisning til «Relevante FN bærekraftsmål» i kolonne 3.

I venstremenyen vil det være mulig å velge tema fra 1 til 10. I høyre-menyen gis det en link til den tilhørende tekstdelen for de som ønsker å lese mer. I bunnen av siden vil det være bokser med informasjon om gjeldende planer, både nasjonale, regionale og kommunale. Det

er ennå flere planer som mangler på hver temaside. Oversikten i bunnen med planer er tenkt å være dynamisk utformet, slik at nye planer kan legges inn etter hvert.

Diagram illustrating a dynamic layout of plan pages. A central text box contains the text: "skal man vurdere alternativer som har mindre negativ konsekvens for landbruk, naturmangfold og binding av CO₂. Ta vare på matjorda." To the right of this box are two icons: "Klikk her" with a mouse cursor, labeled "Jordvern", and another "Klikk her" with a mouse cursor, labeled "Sentrumsutvikling". Below the text box is a table with five columns and two rows.

Vassdragsplan for Bjerkreim	RP for Dalane	Jordvernstrategi Rogaland	Kulturminneplan Bjerkreim	RP friluftsliv og naturforvaltning
Regionalplan for vannforvaltning				

Tanken bak den nye layouten har vært at ny samfunnsdel skal være mer bindende, og inneholde flere konkrete føringer og målsetninger enn tidligere. Den skal fremstå med en sterkere forventning til både politikere og administrasjon i forbindelse med utarbeidelse og vedtak av nye planer. Samfunnsdelen skal også, i tillegg til den kommunale planstrategien, legge sterke føringer for arbeidet med kommuneplanens arealdel som forhåpentligvis kan påbegynnes i 2025. Temaområder som arealforvaltning, befolkning, næring, transport og landbruk vil inneholde klare føringer for arealbruk i kommuneplanens arealdel.

Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som en del av samfunnsdelen. Handlingsdelen angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer. Hvilke prioriteringer som blir gjort i samfunnsdelen, i forhold til målsettinger og strategier, tiltak og føringer vil være relevant for handlingsplanen. Tanken med den nye layouten er at de ti første temaside skal være "handlingsdelen". Det angis her hovedmålsettinger og strategier, tiltak og føringer, og basert på disse skal det etableres mer spesifikke mål gjennom verktøyet Framsikt. Handlingsdelen må forankres i kommunens Handlings- og økonomiplan. Siden handlings- og økonomiplanen for 2025 allerede er presentert, før samfunnsdelen er vedtatt, så er ikke denne sammenkoblingen helt på plass ennå. Men planen er at ved neste års utarbeidelse av handlings- og økonomiplanen skal denne ta direkte utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel, og utforme konkrete mål og strategier med grunnlag i de overordnede målene som er satt.

Politiske verksted:

Kommunedirektøren inviterte i løpet av april- juni 2024 til to politikerverksted. Utgangspunktet for de politiske verkstedene var anbefalinger fra KS-rapporten "Samskaping, politikk og administrasjon i strategiske planprosesser" utarbeidet av Agenda Kaupang og Asplan Viak i 2022. KS-rapporten anbefaler å legge til rette for mer samskaping mellom politikk og administrasjon i strategiske planprosesser. Samskapingen kan være med til å gi et sterkere politisk eierskap til planprosesser og strategiske planer. Nyten av samskaping er aller størst om det gjennomføres tidlig i planutviklingsfasen.

Tema som ble behandlet i politisk verksted:

1. Er foreslåtte målsettinger og strategier i samsvar med kommunestyrets ønsker, og er de mulige å bryte ned og ta med videre i mål- og planarbeid for de ulike enhetene og bryte ned til årlige mål?
2. Er det tema som bør tas ut, eller flere tema som bør tas inn?
3. Evaluering av oppsatte mål – lage prioritertingsliste. Her kan man f.eks velge å gi mest plass til de høyest prioriterte tema.
4. Evaluering av oppsatte virkemidler (særlig innenfor de prioriterte områdene). Fins det andre og/ eller bedre virkemidler?
5. Gjennomgang av kommunens planer i forhold til planstrategi 2024-2027. Behovet for nye planer, oppheving av planer eller revisjon av planer.

Kommunedirektørens foreløpige vurdering på dette tidspunktet var at utkastet til samfunnsdelens tekstdel var litt for lang, og at det gjenstår et arbeid med å spisse målsetninger og strategier, og se på muligheten for å konkretisere tiltak og føringer enda mer. I etterkant av politiker-samlingene har administrasjonen gjennomført grep basert på politiske innspill.

Vurdering:

Kommuneplanens samfunnsdel er en del av revisjon av hele kommuneplanen i Bjerkreim kommune (samfunnsdel og arealdel). I planstrategien ble det vedtatt flere satsingsområder i forbindelse med rulleringen, men kommunedirektøren har valgt å fokusere ikke bare på disse, men å gjennomføre en full rullering av samfunnsdelen, noe som også kommer til uttrykk i ny kommunal planstrategi som skal vedtas i 2024. Bakgrunnen for en full rullering er en omfattende endring av konsept. Retningen som kommunen har pekt ut gjennom dette arbeidet er, etter kommunedirektørens vurdering, fremtidsrettet, og vil inkludere elementer som omhandler bærekraftig og langsiktig utvikling av lokalsamfunnet i Bjerkreim kommune. Forrige samfunnsdel ble vedtatt 23.09.2015, i sak 032/15. Det er derfor på tide å rullere planen for å oppdatere den overordnede langsiktige retningen, og ikke minst oppdatere vurderinger som i større grad samsvarer med dagens langsiktige samfunnsutfordringer.

Planprogrammet ble opprinnelig utarbeidet for både samfunnsdelen og arealdelen, og med et realistisk tidsperspektiv. Den gang var det gjort et bevisst valg om å holde planprogrammet så åpent som mulig, og med få konkrete punkt. Dette fordi prosessen med begge planene fortsatt var relativt åpen, og det er fornuftig å åpne for at prosessen i seg selv vil være styrende for endelig resultat.

På grunn av flere forhold stoppet arbeidet med kommuneplanen opp. Kommunedirektøren har gjort en ny vurdering i forhold til fremdrift, og har konkludert med at det er mest hensiktsmessig å rullere samfunnsdelen og arealdelen i to separate prosesser. Planprogrammet som allerede er utarbeidet vil videreføres bare for samfunnsdelen, mens det anbefales at det utarbeides et nytt planprogram ved rullering av kommuneplanens arealdel.

Kommunedirektøren anbefaler at det ikke gjøres endringer i planprogrammet i forbindelse med rullering av samfunnsdelen, og foreslår at formannskapet vedtar planprogrammet for samfunnsdelen med kommunedirektørens forslag til endringer, i samsvar med pbl § 4-1. Kommunedirektøren finner det derimot påkrevd å utarbeide nytt planprogram når kommuneplanens arealdel skal rulleres. Det er derfor ønskelig å splitte den prosessen som ble påbegynt. På grunn av at det har gått flere år siden forrige varsel om oppstart, anbefales det også å kunngjøre nytt varsel om oppstart når kommuneplanens arealdel skal rulleres.

Formannskapet innstiller til kommunestyret ved 1. gangs behandling av kommuneplanens samfunnsdel. Dette ble bestemt i politisk verksted. Innstilling til vedtak om høring og offentlig ettersyn (1. gangs behandling) skjer i samme formannskapsmøte som planprogrammet fastsettes. Kommuneplanens samfunnsdel går derfor videre til kommunestyret for 1. gangsbehandling, i motsetning til planprogrammet som fastsettes endelig av formannskapet.

Medvirkning:

I løpet av den innledende prosessen med planprogram ble det gjennomført en medvirkningsprosess uten noen påmeldinger. Kommunedirektøren mener derfor at den videre publikums-medvirkningen for samfunnsdelen bør skje ved å invitere til en presentasjon av kommuneplanens samfunnsdel, og deretter ta i bruk tilgjengelige sosiale medier og Bjerkreimsnytt, hvor publikum oppfordres til å komme med merknader. Det kan også vurderes å ta i bruk varslings-tjenesten for innbyggere i Bjerkreim kommune. Forhåpentligvis vil dette kunne bidra til at medvirkningsprosessen blir vellykket. Håpet er at engasjementet vil øke nå når det foreligger et førsteutkast til samfunnsdel. Prosessen som er utredet i planprogrammet vil derfor ikke bli fulgt. Det planlegges utstrakt bruk av sosiale medier (inkl. kommunens hjemmesiden) ved denne høringen. I tillegg skal planen legges

fram for ungdomsrådet og felles råd for eldre og funksjonshemmede så tidlig som mulig i høringsperioden.

Kommunedirektøren ønsker etter dette å ta i bruk andre former for medvirkning enn det som opprinnelig ble foreslått i planprogrammet.

Fremdrift:

Samfunnsdelen er nå utarbeidet som et utkast som skal behandles i formannskapet og kommunestyret. Ved behov vil samfunnsdelen bli ytterligere bearbeidet gjennom høringsperioden, slik at den oppnår god forankring til 2. gangs behandling. I forhold til ny fremdrift legger kommunedirektøren til grunn at høring og offentlig ettersyn skjer i løpet av desember/ januar 2024/2025, og at andre gangs behandling kan skje så fort som mulig etter dette.

Konsept og veiledning

Kommuneplanens samfunnsdel har et nytt konsept som skal sørge for konkretisering, åpenhet, enkelhet samtidig som den er så kompakt som mulig. Hoveddokumentet er på 10 sider, med 10 temaer som skal dekke kommunens ansvarsområder, fokusområder og sikre en helhetlig langsiktig utvikling av kommunen. Kommuneplanens samfunnsdel er et lovpålagt dokument, og har tradisjonelt sett vært et tekst-tungt dokument. Erfaringer fra flere kommuner har vist at disse tradisjonelle dokumentene blir brukt lite, og ender ofte opp som en «plan som ligger i skrivebordskuffen». Kommunedirektøren tok en avgjørelse om at man skal tenke nytt og innovativt i utviklingen av kommuneplanens samfunnsdel i Bjerkreim kommune, og at dokumentet skal være kort, konsist og konkret, samtidig som det er lettlest og forståelig. Ved å ta inn henvisninger til nasjonale og regionale planer og føringer, vil det være enkelt å finne et mer utfyllende kunnskapsgrunnlag dersom det er ønskelig.

Innovasjon og nyskaping

Resultatet ble konseptet som er vedlagt, som er en form for kombinasjon av tradisjonell plandokument, og et digitalt fremtidsrettet dokument. Det er et klassisk tekstdokument, men med en rekke klikkbare lenker som skal sørge for en god manøvrerbarhet og enkel tilgang til relevant informasjon. Denne måten å skape konseptet på, vil også sørge for at informasjon, vurderinger, fakta etc. kan oppdateres jevnlig, og ikke bare ved rullering. Dette sikrer oppdatert kunnskap på alle fagområder der det er relevant. Som et eksempel kan man oppdatere befolkningsfremskrivninger årlig, og skrive vurderinger rundt det. Dette fordi undertemaer ligger som «artikler» på hjemmesiden, som hoveddokumentet lenker til. Kommunedirektøren håper at kommuneplanens samfunnsdel vil fungere som et velkjent og godt dokument for offentligheten, administrasjon og ikke minst et dokument som kan brukes av politikere i sin hverdag. Det har vært et stort fokus på at det skal være tilpasset digitale verktøy som PC og nettbrett.

FN sine bærekraftsmål

FN sine bærekraftsmål har vært relevante i prosessen, og skal i følge nasjonale planretningslinjer legge føringer for all kommunal planlegging. Disse føringene er innarbeidet i planforslaget, og er gjennomgående med i hele dokumentet. De 3 mest relevante hovedmålene ligger som bilder på toppen av hver temaside, og skal være klikkbare. Det er også en rubrikk som refererer til de mest relevante delmålene. Dette skal sørge for at FN sine bærekraftsmål er lett tilgjengelige. Dette skal også sørge for at politikere, administrasjon og innbyggere får et forhold til målene, og ikke minst benytter disse når man gjør sine vurderinger om ulike saker eller forhold som skal vektas.

Kommuneplanens samfunnsdel har et fokus på helhetlig langsiktig utvikling. Det er spesielt fokusert på tema som bærekraftig utvikling, omstillingsevne i privat og offentlig sektor, og å skape et forutsigbart rammeverk for innbyggere, politikere og administrasjon.

Konkretisert og førende

Ny plan vil være mer bindende, og ha mer konkrete føringer og målsetninger enn tidligere, og dette stiller sterkere krav til både politikere og administrasjon i utarbeidelse og vedtak av

plan. Planen legger også sterke føringer for kommuneplanens arealdel som vil påbegynnes i løpet av 2025. Spesielt temaområder som arealforvaltning, befolkning, næring, transport og landbruk har klare føringer for arealbruk i kommunen som arealdelen av kommuneplanen skal forholde seg til.

Overordnet langsiktig utvikling i Bjerkreim kommune

Basert på nasjonale og regionale føringer, samt en ønsket langsiktig utvikling i kommunen, er det valgt ut 10 tema som samfunnsdelen bygges opp omkring.

Tema 1 – Arealforvaltning

Under temaet arealforvaltning skal de strategiske handlingene/ arealstrategien fremgå. Temaet skal bidra til å gi en tett og god kobling mellom kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, og tilrettelegge for strategiske diskusjoner om arealdisponering uten direkte kobling til selve plankartet. En klar arealstrategi vil gi forutsigbarhet for eksterne aktører og vil danne grunnlag for en tidlig politisk dialog og forankring. Arealstrategien skal gi mulighet for å kontrollere at utviklingen går i riktig retning. Samtidig skal det erkjennes at en tydelig arealstrategi er aller viktigst for kommuner med utbyggingspress, og følges opp mer konkret i arealdelen. Begreper som senterstruktur, transportsystem, grønnstruktur og utbyggingsmønster står sentralt. Noen strategier vil krysse over i andre tema.

Tema 2 – Klima, natur og bærekraft

Klimaet er en del av naturen og dermed også av miljødimensjonen ved bærekraftig utvikling. Hvis vi skaper store klimagassutslipp eller ødelegger økosystem, kan det føre til store endringer i naturen som gjør det vanskelig for oss å leve og bo der vi gjør i dag. En bærekraftig utvikling er utvikling som skal tilfredsstillе dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet for å tilfredsstillе sine behov. Det er tre dimensjoner i en bærekraftig utvikling, det er klima og miljø, økonomi, samt sosiale forhold. Tema 2 omtaler omtaler den første dimensjonen, men det viktig å se sammenhengen mellom dette temaet og de andre dimensjonene.

Tema 3 – Befolkning

I årene fremover vil lavere folkevækst og en stadig eldre befolkning trolig prege befolkningsutviklingen. Om mindre enn 30 år vil det dø flere enn det fødes årlig, og det er bare innvandring som vil sørge for at befolkningen fortsetter å vokse. En aldrende befolkning vil gi oss langsiktige utfordringer. Det vil trekke opp utgiftene til helse- og omsorgstjenester og gi lavere sysselsetting og dermed svekke skattegrunnlagene. Vi blir færre som skal ta hånd om flere.

Tema 4 – Næring

Kommunen må bidra til gode rammebetingelser for privat næringsliv og frivillig sektor. Løsninger og samarbeidsformer som legger til rette for effektiv ressursbruk, og bidrar til å bygge opp under de overordnede målsetningene for samfunnsutviklingen må prioriteres. Effektive planprosesser er viktig for å sikre næringsutvikling og for å legge til rette for det grønne skiftet. Kommunal planlegging er et viktig verktøy for å legge til rette for grønne næringer og overgangen til en mer sirkulær økonomi, sikre god infrastruktur og bidra til omstilling i offentlig sektor. Helhetlig planlegging er nødvendig for å sikre ressursgrunnlaget for utvikling av natur- og kulturbaserte næringer som landbruk, fiskeri og reiseliv.

Tema 5 – Transport og trafikksikkerhet

Trafikksikkerhetsarbeidet i Norge er basert på en visjon om at det ikke skal forekomme ulykker med drepte og hardt skadde i vegtrafikken – nullvisjonen.

Samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging bidrar til effektive og sikre transportløsninger, at det blir bygget tilstrekkelig boliger og at arealer blir forvaltet bærekraftig. God planlegging av kompakte byer og tettsteder reduserer transportbehov og gjør at innbyggerne kan gå, sykle og bruke kollektivtransport på de fleste av sine reiser. Hvordan vi bruker arealene og utformer transporttilbudet betyr mye for vår hverdag og helse. Det betyr også mye for byer- og steders attraktivitet, og for næringsutvikling. En effektiv arealbruk skal ivareta hensynet til klima, miljø og natur. Ved å samordne bolig-, areal- og

transportplanleggingen er det mulig å forvalte arealene på en bærekraftig måte, og utvikle effektive og klima- og miljøvennlige transportsystemer, som bidrar til samfunnsøkonomisk effektivitet.

Tema 6 – Kultur, folkehelse og livskvalitet

Deltagelse i kunst- og kulturaktiviteter kan bidra til økt livskvalitet og levealder. Kulturminner og kulturmiljø er viktige fellesgoder og samfunnsressurser som kan bidra til miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft. Landbrukets kulturmiljø må opprettholdes. Bygninger i jordbruket handler om den rike og mangfoldige bygningsarven i jordbruket. Den representerer store kunnskaps-, opplevelses- og bruksverdier, men tapet er høyt. Mange bygninger har gått ut av bruk eller står i fare for å gjøre det. Jordbrukslandskapet handler om mangfoldet av landskap der folk produserer mat, lever og ferdes. Landskapene har store kulturmiljø-, natur- og opplevelsesverdier og er i endring på grunn av utvikling i jordbruket og annen bruk.

Planlegging er et av de viktigste verktøyene kommuner, fylkeskommuner og stat har for å bidra til god folkehelse. Plan- og bygningsloven og folkehelseloven krever at all planlegging skal fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller. Det forventes at også kommuner aktivt bruker planlegging til dette. Helse betyr mye for både den enkelte og samfunnet. Folkehelsen i Norge er generelt god, men vi har fortsatt sosiale helseforskjeller. Å skape gode og jevnt fordelte vilkår for folkehelse krever samarbeid på tvers av sektor- og forvaltningsnivåer over tid.

Tema 7 – Barn, unge og eldre, samt boligsosiale hensyn

Hensynet til barn og unge skal ivaretas i planlegging og i kravene til det enkelte byggetiltak. Kommunestyret har et særlig ansvar for å sikre barn og unge gode oppvekstvilkår, og å sørge for at alle planer ivaretar dette hensynet. Hensynet til eldre skal også prioriteres i overordnet planlegging. Målet er å bidra til flere gode leveår med god livskvalitet for eldre, helsehjelp når de har behov for det, pårørende som ikke blir utslitt og ansatte som trives på jobb og får brukt sin kompetanse. Det er definert fem hovedområder i reformen: Et aldersvennlig Norge, aktivitet og fellesskap, mat og måltider, helsehjelp og sammenheng og overganger i tjenestene. Bo trygt heime-reformen fokuserer på at hele samfunnet må bli mer aldersvennlig.

Ny boligsosial lov skjerper kommunens ansvar for boligsosiale tiltak, blant annet ved å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet med å skaffe bolig og ved at kommunene pålegges å utarbeide en oversikt over behovet for både ordinære og tilpassende boliger.

Tema 8 – Landbruk

En viktig oppgave i arealplanleggingen er å sikre jordressursene og verdifulle kulturlandskap. Vern om jordbruksarealene er en forutsetning for matproduksjon, utvikling og verdiskaping i landbruket. Jord- og skogbruk er generelt arealkrevende næringer. Norge har samtidig relativt lite dyrka jord. Jordbruksarealene utgjør ca 3 prosent av totalt landareal og bare 1/3 av disse er egnet for matkornproduksjon. Slike arealer er derfor en svært begrenset ressurs i Norge. De beste matproduksjonsarealene er for en stor del lokalisert der utbyggingspresset er størst. Mange former for landbruksproduksjon fordrer, foruten arealer, også bygninger og/eller ulike former for anlegg. Eksempler kan være vanlige driftsbygninger, store samdriftsfjøs, siloer, drivhus, landbruksveger, fangdammer, parkeringsplasser osv. Bygninger og anlegg innen landbruk er i en del tilfeller lokalisert til arealer som det også knytter seg andre interesser til. Landbrukets kulturlandskap er et annet viktig tema i arealplanleggingen.

Tema 9 – Helse og beredskap

Kommunen har et helhetlig beredskapsansvar for innbyggernes liv og helse, og for å opprettholde kritisk infrastruktur i kommunen ved uønskede hendelser, kriser og krig. Med kommunal beredskapsplikt forstås kommunens planlegging, arbeid og tiltak for å opprettholde kritisk infrastruktur og viktige samfunnsfunksjoner ved uønskede hendelser, kriser og krig. Innbyggerne må sikres tilgang til mat, drikkevann, strøm, kommunikasjon m.m., og viktige samfunnsfunksjoner skal opprettholdes. Kommunen har ansvar for å

organisere kriseledelse for kommunen og operativ ledelse i helse- og sosialvirksomhetene som kan håndtere lengre varende kriser. Kriseledelse skal gis systematisk opplæring og øving, kjenne beredskapsplanene og i kriser kunne samhandle med nabokommuner, politi, helseforetak, forsvaret, frivillige organisasjoner, statsforvalter og øvrige myndigheter.

Tema 10 – Kommunen som lokalsamfunn og tjenesteyter

Kommunene er lokaldemokratiske arenaer som forvalter viktige oppgaver og tjenester som berører folks hverdagsliv. Innbyggerne skal kunne ha tillit til at kommunen løser sine oppgaver på en måte som ivaretar en høy etisk standard. Det er viktig å sikre at ulike stemmer blir hørt og at ulike interesser blir representerte. Dette gjelder blant annet ungdom, eldre og innvandrere. Sosialt bærekraftige lokalsamfunn handler om samfunn preget av tillit, trygghet, tilhørighet og tilgang til goder som arbeid, utdanning og gode nærmiljø. Gjennom planprosessene kan kommunen legge til rette for en sosialt bærekraftig samfunnsutvikling. I de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging for 2019-2023 legger regjeringa vekt på at kommunene skal planlegge for å skape en bærekraftig samfunnsutvikling, sikre sosial rettferdighet og god folkehelse.

Konsekvenser for barn og unge:

Planen inneholder eget tema for barn- unge og eldre. Planens konsekvenser for barn og unge innebærer en satsing på barns oppvekst og oppvekstforhold og klare føringer for barns utfoldelse og å sikre et godt utdanningstilbud. Planen har også en rekke føringer som inkluderer barn og unge innen andre temaområder. Folkehelse har klare føringer for barn og unges fritidsaktiviteter i kommunen og forholdet til utenforskap som er et identifisert utfordringsområde blant dagens barn og unge.

Planen vil også inneholde ukjente konsekvenser for barn og unge.

Konsekvenser for folkehelsen:

Folkehelse er representert som eget tema i planen, tema 6 «folkehelse og livskvalitet».

Temaet understreker betydningen av folkehelse innenfor helse, økonomi og livskvalitet og gir klare føringer for arbeidet med folkehelse i kommunen. Det vises til folkehelseprofilen for Bjerkreim kommune og tar opp problemstillinger og utfordringer i kommunen.

Planen vil også inneholde ukjente konsekvenser for folkehelsen.

Beredskapsmessige konsekvenser:

Beredskap går under tema 9 «Helse og beredskap» som gir klare føringer for beredskapsarbeidet i kommunen. Kommunen har egen beredskapsplan, og samfunnsdelen viser nødvendigvis til denne for konkrete tiltak rundt beredskap. Samfunnsdelen gir likevel klare føringer, spesielt langsiktige, som skal sikre arbeidet med beredskap og sørge for at beredskap i størst mulig grad er preventivt arbeid for å unngå uønskede hendelser, heller enn å være reaksjonært.

Det er også andre temaer som er relevante for beredskap i kommuneplanens samfunnsdel, som tema 2, klima og bærekraft, som inneholder fakta, informasjon og vurderinger vedrørende klimaendringenes effekter i Bjerkreim og generelt om klimatilpasning, som kan vurderes som et beredskapsmessig fagområde.

Planen vil også inneholde ukjente konsekvenser for beredskap.

Vedlegg

Revidert tekstdel 05.11.2024

KP samfunnsdel konsept 8.4- revidert 05.11.2024

Revidert tilleggsnotat til sak om kommuneplanens samfunnsdel- tekstdelen